

KVALITETSDEKLARATION

Nationella trygghetsundersökningen 2022

Ämnesområde

Rättsväsende

Statistikområde

Brott

Produktkod

RV0109

Referenstid

Undersökningen täcker in olika typer av tidsperioder, beroende på vad som är relevant för respektive frågeområde i undersökningen. Här följer en sammanfattande beskrivning av de olika tidsperioder eller tidpunkter som gäller för de olika frågeområdena:

1. Förtroende för rättsväsendet

I avsnittet om allmänhetens förtroende för rättsväsendet tillfrågas respondenterna om sin uppfattning vid den tidpunkt då de besvarar enkäten.

2. Otrygghet och oro för brott

I avsnittet om otrygghet och oro för olika typer av brott är referensperioden *de senaste tolv månaderna* (fram till den tidpunkt då de besvarar enkäten). De mer övergripande frågorna avser den uppfattning de har då de besvarar enkäten.

3. Utsatthet för brott

I avsnittet om utsatthet för brott är referensperioden *föregående kalenderår*.

4. Brotsutsattas kontakter med rättsväsendet

I avsnittet om brotsutsattas erfarenheter av kontakter med rättsväsendet är referensperioden *de senaste tre åren* (fram till den tidpunkt då de besvarar enkäten).

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	4
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	7
1.2.4 Redovisningsgrupper	7
1.2.5 Referenstider	8
2 Tillförlitlighet	8
2.1 Tillförlitlighet totalt	8
2.2 Osäkerhetskällor	9
2.2.1 Urval	9
2.2.2 Ramtäckning	10
2.2.3 Mätning	10
2.2.4 Bortfall	12
2.2.5 Bearbetning	13
2.2.6 Modellantaganden	14
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	14
3 Aktualitet och punktlighet	14
3.1 Framställningstid	14
3.2 Frekvens	14
3.3 Punktlighet	14
4 Tillgänglighet och tydlighet	14
4.1 Tillgång till statistiken	14
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	14
4.3 Presentation	15
4.4 Dokumentation	15
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	15
5.1 Jämförbarhet över tid	15
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	15
5.3 Sam användbarhet i övrigt	15
5.3.1 ULF – Undersökningar av levnadsförhållanden	15
5.3.2 Polisens trygghetsundersökningar	16
5.4 Numerisk överensstämmelse	16
Allmänna uppgifter	16
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	16
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	16
C Bevarande och gallring	16
D Uppgiftsskyldighet	17
E EU-reglering och internationell rapportering	17
F Historik	17
G Kontaktuppgifter	17

Statistikens kvalitet

1 Relevans

Att minska människors utsatthet för brott och deras otrygghet är två viktiga kriminalpolitiska mål. Behovet av kunskap inom området är stort. I detta sammanhang är Nationella trygghetsundersökningen (NTU) en viktig källa, och kan verka som ett underlag i rättsväsendets arbete för att minska brottslighet och otrygghet i samhället.

Sedan 2006 har Brå årligen genomfört NTU, enligt instruktion från regeringen. I rapporten ges en övergripande redogörelse av allmänhetens utsatthet för brott, otrygghet och oro för brott, förtroende för rättsväsendet samt erfarenhet av kontakter med rättsväsendet. Rapporten är överlag beskrivande.

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Det huvudsakliga syftet med NTU är att studera utvecklingen över tid av allmänhetens utsatthet för brott, otrygghet och oro för brott, förtroende för rättsväsendet och brottsutsattas kontakter med rättsväsendet.

Syftet är också att i möjligaste mån redogöra för resultaten bland olika grupper i befolkningen i åldern 16–84 år, och på så sätt belysa eventuella skillnader mellan till exempel män och kvinnor eller mellan olika typer av familje- och boendeförhållanden.

Vid tolkning av resultaten är det viktigt att komma ihåg att NTU inte bör användas som enda datakälla för att beskriva brottsutvecklingen. Resultaten påverkas bland annat av undersökningsmetod och av hur frågor formuleras, och exakta nivåer av utsatthet i befolkningen enligt NTU ska därför tolkas med försiktighet. För att göra bedömningar om brottslighetens utveckling behöver fler datakällor vägas samman för att ge en helhetsbild. I hur stor grad resultaten i NTU stämmer överens med brottsutvecklingen ser dessutom troligen olika ut i olika grupper, men också för olika brottstyper och beroende på brottets karaktär.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

NTU:s primära användare är Polismyndigheten, på både nationell nivå (centralt), regional nivå (polisregioner) och lokal nivå (lokalpolisområden), som underlag för analys av brottsutvecklingen och trygghetsutvecklingen samt för uppföljning av den egna verksamheten. Den används också av

- Åklagarmyndigheten, Domstolsverket, Kriminalvården och Justitiedepartementet, som underlag för planering, analys- och uppföljningsarbete
- Brottsförebyggande rådet, kommittéer, utredningar, universitet och högskolor, som underlag för forsknings- och utredningsarbete
- Riksdagens utredningstjänst, massmedier med flera, för allmän information om självrapporterad utsatthet för brott regionalt och i hela riket
- Justitie- och lagutskottet, som underlag vid utskottens behandling av propositioner och motioner
- kriminologiska, sociologiska och juridiska m.fl. institutioner vid olika universitet, för att följa utvecklingen samt för initiering av forskning
- intresseorganisationer, för analys av utvecklingen av självrapporterad utsatthet för brott, otrygghet och förtroende för rättsväsendet

- kommuner, som underlag för analys av utvecklingen av självrapporterad utsatthet för brott och otrygghet i den egna kommunen samt för uppföljning av den egna verksamheten.

1.2 Statistikens innehåll

Redovisningen av de olika frågeområdena sker framför allt på individnivå, det vill säga att skattningsarna avser andelen (i vissa fall även antalet) *personer* som exempelvis varit utsatta för en viss typ av brott eller som har stort förtroende för rättsväsendet. För frågeområdet utsatthet för egendomsbrott är det i stället andelen (och i vissa fall även antalet) utsatta *hushåll* som redovisas. För frågeområdet utsatthet för brott redovisas dessutom, förutom andel personer eller hushåll, även antal *händelser* som ligger till grund för beräkningen av upprepad utsatthet.

1.2.1 Objekt och population

NTU syftar till att studera den svenska befolkningen (16–84 år) som är stadigvarande bosatt i Sverige. Det är således undersökningens intressepopulation. För att närma sig intressepopulationen används Registret över totalbefolkningen (RTB) som tillhandahåller information om samtliga folkbokförda i Sverige. Målpopulationen är alltså samtliga folkbokförda i Sverige mellan 16–84 år, och RTB utgör undersökningens urvalsram.

Undersökningens intressepopulation och målpopulation bedöms överlappa väldigt väl. Däremot finns det personer som kan anses vara stadigvarande i Sverige men som inte är folkbokförd, exempelvis asylsökande eller personer som uppehåller sig i Sverige under lång tid men som inte registrerat sig hos myndigheter. Att dessa personer inte ingår i NTU är olyckligt eftersom det är grupper som troligtvis är särskilt utsatta. Resultaten från NTU är alltså representativt för den folkbokförda befolkningen i Sverige, men inte för samtliga stadigvarande.

1.2.2 Variabler

Nedan följer en lista på de variabler som finns i NTU 2022.

Registervariabler.¹ Inhämtas från befintliga register hos SCB.

Kön
Födelseår
Ålder
Civilstånd
Senaste invandringsdatum
Födelseland
Födelseland föräldrar
Födelsevärldsdel
Världsdel föräldrar
Postnummer
Kommun vid skapande av ram inför urvalsdragning
Län vid skapande av ram inför urvalsdragning
Kommun vid datainsamling
Län vid datainsamling
Utbildningsnivå
Sammanräknad förvärvsinkomst för individen
Sammanräknad förvärvsinkomst för hushållet
Ekonomiskt bistånd (antal månader med socialbidrag i hushållet)
Etableringsbidrag

¹ Notera att en del av de registerdata som samlas in inte används vid den ordinarie resultatredovisningen i NTU. Det anses dock ändå nödvändig att samla in dessa data utifrån sociala och ekonomiska faktorer, för att möjliggöra djupgående forskningsanalyser, dels inom vår egen forskningsenhet, dels på exempelvis universitet.

Etableringsbidrag föräldrar
Disponibel inkomst för individen
Disponibel inkomst för hushållet
Boendeform
Yrkesgrupp (SSYK)
Demografiska statistikområden (DeSO)
Regionala statistikområden (RegSO)
Nyckelkodsområde (NYKO, enbart för Stockholm, Göteborg och Malmö)
Stadsdel (enbart för Stockholm, Göteborg och Malmö)
Områdestyper enligt Segregationsbarometern
Utsatta områden enligt Polismyndighetens definition

Processdata, urvalsinformation, vikter

Löpnummer (SCBid)
Datum för dataregistrering
Utsändningsgrupp
Svar via webb-/pappersenkät
Språk på enkäten
Stratum
Lokalpolisområde
Polisområde
Polisregion
Population per stratum
Urval per stratum
Kalibreringsvikt
Hushållsvikt
Kalibreringsvikt kommun
Hushållsvikt kommun
Kalibreringsvikt stadsdel
Hushållsvikt stadsdel
Kalibreringsvikt områdestyper enligt Segregationsbarometern
Hushållsvikt områdestyper enligt Segregationsbarometern
Kalibreringsvikt utsatta områden enligt Polismyndighetens definition
Hushållsvikt utsatta områden enligt Polismyndighetens definition
Designvikt

Frågeformulär

Bakgrundsvariabler

Födelseår
Beskrivning av boende i hushållet
Antal boende i hushållet
Typ av boendeform
Äger/hyr bostad eller bostadsrätt
Utbildning
Sysselsättning

Förtroende för rättsväsendet

Förtroende för rättsväsendet generellt
Förtroende för polisens sätt att bedriva sitt arbete
Förtroende för åklagarnas sätt att bedriva sitt arbete
Förtroende för domstolarnas sätt att bedriva sitt arbete
Förtroende för kriminalvårdens sätt att bedriva sitt arbete
Förtroende för hur rättsväsendet utför olika uppgifter
a) Hanterar dem som misstänks för brott på ett rättvist sätt
b) Behandlar brottsoffren på ett bra sätt.
Förtroende för hur polisen utför olika uppgifter
a) Hanterar dem som misstänks för brott på ett rättvist sätt
b) Behandlar brottsoffren på ett bra sätt.

Otrygghet och oro för brott

Oro över brottsligheten i samhället
Otrygghet vid utevistelse ensam sent en kväll i bostadsområdet
Valt annan väg/annat färdssätt på grund av otrygghet
Avstått från aktivitet på grund av otrygghet
Avstått från att skriva/lägga upp på internet på grund av otrygghet
Oro över utsatthet för
a) bostadsinbrott
b) att bil ska bli stulen eller utsättas för skadegörelse

- c) försäljningsbedrägeri på internet
 - d) misshandel
 - e) rån
 - f) sexuella angrepp eller våldtäkt
- Oro för att närstående ska drabbas av brott
Om oro för att utsättas för brott påverkar livskvaliteten
Upplevelse av problem i bostadsområdet
Uppfattning om huruvida polisen bryr sig om problem i bostadsområdet
Uppfattning om utveckling av antal brott

Utsatthet för brott

- Utsatthet för cykelstöld under föregående år (inkluderar ägande av cykel)
Antal gånger
- Utsatthet för bilstöld under föregående år (inkluderar ägande av bil)
Antal gånger
- Utsatthet för stöld ur eller från motordrivet fordon under föregående år
Antal gånger
- Utsatthet för bostadsinbrott under föregående år
Antal gånger
- Utsatthet för kort-/kreditbedrägeri under föregående år
Antal gånger
- Utsatthet för försäljningsbedrägeri under föregående år
Antal gånger
- Utsatthet för fickstöld under föregående år
Antal gånger
- Utsatthet för personrån/försök till personrån under föregående år
Antal gånger
- Utsatthet för sexualbrott under föregående år
Antal gånger
Allvarlighetsgrad: Tvång eller försök till tvång
Allvarlighetsgrad: Utnyttjande vid försvarslös position
- Utsatthet för misshandel under föregående år
Antal gånger
Allvarlighetsgrad: Skador som ledde till besök hos läkare/sjuksköterska/tandläkare
- Utsatthet för hot under föregående år
Antal gånger
- Utsatthet för trakasserier (upprepade tillfällen av en och samma person under föregående år)
Utsatthet för nätkränkningar under föregående år
Antal gånger
- Utsatthet för något annat brott under föregående år
Antal gånger
- Närståendes utsatthet för allvarligt brott under föregående år

Brottsutsattas kontakter med rättsväsendet de senaste tre åren

- Kontakt med rättsväsendet under de senaste tre åren med anledning av utsatthet för brott (om flera brott: det senaste)
- Brottet polisanmält
- Vem som polisanmälde brottet
- Hur brottet polisanmälades
- Typ av brott (hot/våld, ej hot/våld)
- Erfarenheter av polisen (i samband med brottet)
- Positiva/negativa erfarenheter av polisen sammantaget
- Nöjd med polisens tillgänglighet
- Nöjd med polisens bemötande
- Nöjd med information om hur polisen arbetar med ärendet
- Nöjd med polisens arbete med att utreda och klara upp brottet
- Kontakt med åklagare
- Positiva/negativa erfarenheter sammantaget av åklagaren
- Medverkan i rättegång i domstol
- Tilldelad målsägandebiträde
- Positiva/negativa erfarenheter sammantaget av målsägandebiträdet
- Behov av målsägandebiträde (om inte tilldelat)
- Upplevdes informationen inför domstolsförhandlingen som tillräcklig/otillräcklig
- Domstolsförhandlingen lätt-/svårförståelig
- Positiva/negativa erfarenheter sammantaget av bemötande av domstolen.

1.2.3 Statistiska mått

De flesta beräkningar är skattningar av andelar av befolkningen uppdelade på olika redovisningsvariabler och redovisningsgrupper.

I resultatredovisningen används ibland sammanslagningar av frågor. Ett exempel på detta är redovisningen av *brott mot enskild person*, som är en sammanslagning av brottstyperna hot, misshandel, sexualbrott, fickstöld, personrån, kort-/kreditbedrägeri, försäljningsbedrägeri samt nätkränkning.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Samtliga redovisningsgrupper redovisas uppdelat på män och kvinnor, med undantag för när skattningarna blir för osäkra genom att antalet respondenter i de respektive grupperna blir för litet. Detta undantagsfall gäller särskilt frågeområdet "Brottsutsattas kontakter med rättsväsendet", eftersom förhållandevis få respondenter medverkat i rättegång. I varje redovisningsgrupp ska det vara minst 100 respondenter för att resultaten ska redovisas. Gränsen har dragits för att 1 procent ska motsvara minst en observation.

Följande redovisningsgrupper används i årsrapporten för NTU 2022:

Kön²

Män
Kvinnor

Ålder

Fyra kategorier:

16–24 år
25–44 år
45–64 år
65–84 år

Åtta kategorier:

16–19 år
20–24 år
25–34 år
35–44 år
45–54 år
55–64 år
65–74 år
75–84 år

Svensk/utländsk bakgrund

Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder
Svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda
Utrikesfödda

Utbildning (högsta)

Förgymnasial
Gymnasial
Eftergymnasial

Familjetyp

Sammanboende utan barn
Sammanboende med barn
Ensamstående utan barn

² Uppgifter om kön avser juridiskt kön.

Ensamstående med barn

Bostadstyp

Småhus
Flerfamiljshus

Boendeort³

Storstäder och storstadsnära kommuner
Större städer och kommuner nära större stad
Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner

Inom NTU används flera indelningar som redovisas i andra sammanhang än genom huvudrapporten. Exempelvis presenteras resultat utifrån polisregion, polisområde och lokalpolisområde i form av tabeller i databasen på Brottsförebyggande rådets webbplats (www.bra.se/ntu). Resultat på kommunnivå redovisas i separata publikationer, som även dessa finns att hämta på Brås webbplats.

1.2.5 Referenstider

Undersökningens frågeområden studerar förhållanden under olika tidsperioder, beroende på frågeområde.

Förtroende för rättsväsendet

I frågeavsnittet om allmänhetens förtroende för rättsväsendet avses förtroendet vid svarstillfället.

Otrygghet och oro för brott

- I kapitlet om otrygghet avses oro för olika typer av brott under det senaste året (räknat från frågetillfället).
- De mer övergripande frågorna avser uppfattningen vid frågetillfället.

Utsatthet för brott

Referensperioden för utsattheten för brott är föregående kalenderår (när källan anges som NTU 2022 avses alltså utsattheten 2021).

Brottsutsattas kontakter med rättsväsendet

I avsnittet om brottsutsattas erfarenheter av kontakter med rättsväsendet avses de senaste tre åren (räknat från frågetillfället).

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Resultaten från Nationella trygghetsundersökningen anses vara relativt representativa för den svenska befolkningen (16–84 år), med undantag för de mest marginaliserade grupperna i befolkningen, såsom hemlösa, människor med svår missbruksproblematik och grovt kriminella. Detta beror dels på att svarsfrekvensen i dessa grupper kan antas vara särskilt låg vid den här typen av undersökningar, dels att undersökningen inte når personer som saknar adress i *Registret över totalbefolkningen* eller personer som vistas på institution.

³ Boendeort baseras på en kommungruppsindelning som är gjord 2017 av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Tack vare att urvalet i NTU är stort kan skillnader mellan flera olika grupper i befolkningen studeras med god statistisk tillförlitlighet. I urvalsundersökningar finns dock alltid en osäkerhetsmarginal, så kallat konfidensintervall, att ta hänsyn till vid varje skattat resultat (se avsnittet *Urval*). Vid jämförelser mellan olika grupper i befolkningen bör man därför ta hänsyn till utvecklingen över tid för respektive grupp, eftersom effekten av slumpmässig variation under ett specifikt år alltid är svårt att bedöma. Vidare behöver eventuella skillnader mellan grupper inte innebära att det finns ett direkt orsakssamband, eftersom andra egenskaper som är typiska för gruppen kan förklara sambandet. Att exempelvis personer med lägre utbildning tenderar att vara mer utsatta behöver inte betyda att det är den låga utbildningsnivån som ligger bakom den högre utsattheten; det kanske snarare beror på att gruppen innefattar fler unga personer, som ännu inte har hunnit skaffa sig en högre utbildning.

2.2 Osäkerhetskällor

I NTU är mätfel den osäkerhetskälla som bedöms ha störst betydelse för tillförlitligheten. Mätfel definieras som skillnaden mellan det uppmätta värdet och det sanna värdet, och kan orsakas av frågeformulärets utformning, av omständigheter vid svarstillfället eller av respondentens vilja och möjlighet att lämna rättvisande svar.

2.2.1 Urval

Undersökningen bygger på ett stratifierat, obundet och slumpmässigt urval (förkortat STOSU) av personer som fyller 16–84 år det år som undersökningen genomförs. Urvalsramen skapades med hjälp av data från SCB:s Registret över totalbefolkningen, och vid tidpunkten för urvalsdragningen (2021-10-31) bestod populationen av 8 298 645 personer i åldern 16–84 år som var folkbokförda i Sverige. Av dessa valdes 200 000 personer ut för att delta i undersökningen. Negativ samordning gjordes med urvalet för NTU 2020 och NTU 2021, så att de personer som ingick i de två senaste undersökningarna i möjligaste mån inte skulle kunna bli dragna i årets. Av samtliga personer i urvalet visade sig 529 utgöra övertäckning, det vill säga personer som avlidit eller flyttat utomlands. Därmed blev nettourvalet 199 471 personer. I NTU 2022 svarade totalt 64 989 personer, vilket gav en designviktad svarsandel på 35,9 procent och ett bortfall på 64,1 procent.

I NTU stratifieras urvalet utifrån 94 lokalpolisområden samt åldersindelningen 16–29 år och 30–84 år, vilket ger 188 befolkningsskikt (strata). Urvalet allokerades lika per lokalpolisområde. Åldersgruppen 16–29 år har översamplats i urvalet med hänsyn tagen till förmodad svarsandel i denna grupp.⁴ Anledningen till översamlingen är att bortfallet bland unga är särskilt högt i den här typen av undersökningar, och därför finns det en risk att de yngsta blir alltför få för att kunna studeras separat med acceptabel precision i skattningarna. Att kunna studera unga är viktigt, eftersom det är en grupp som är särskilt utsatt för brott, bland både män och kvinnor.

I framtagandet av resultaten används ett viktningsförfarande som tar hänsyn till urvalsdesignen och korrigerar för bortfallet. Metoden innebär att över- och underrepresenterade grupper i undersökningsmaterialet tilldelas en vikt som gör att gruppens storlek motsvarar gruppens storlek i befolkningen. Detta gör att resultaten från NTU anses relativt väl kunna representera befolkningen i stort (16–84 år).

I en urvalsundersökning bör man alltid ta hänsyn till den statistiska osäkerhet som ett skattat resultat är behäftad med. Eftersom NTU baseras på ett slumpmässigt urval kan osäkerheten

⁴ Den förväntade svarsfrekvensen är baserad på NTU 2021.

beräknas med hjälp av konfidensintervall. Generellt kan det sägas att ju större antal respondenter ett resultat grundar sig på, desto smalare är konfidensintervallet – och ju smalare konfidensintervallet är, desto mindre är osäkerheten. Eftersom urvalet till NTU är stort, blir konfidensintervallen för skattningar på populationsnivå generellt små och resultaten därmed relativt säkra. Skattningar som baseras på mindre grupper, som resultat uppdelat på exempelvis kön och ålder, omfattas däremot av ett större konfidensintervall och blir därför mindre säkra. Konfidensintervallen för resultaten i NTU 2022 redovisas i det appendix som medföljer vid publiceringen av årsboken.

Något som bör noteras är att även om det genom konfidensintervall går att skatta den urvalsosäkerhet som uppstår när ett slumpmässigt urval dras, tas det ingen hänsyn till andra osäkerhetskällor, såsom systematiska mätfel.

2.2.2 Ramtäckning

För att studera den stadigvarande befolkningen i Sverige används Registret över totalbefolkningen (RTB). RTB tillhandahåller information om samtliga folkbokförda i Sverige och utgör undersökningens urvalsram. Målpopulationen är alltså samtliga folkbokförda i Sverige mellan 16–84 år.

Varje år identifieras ett mindre antal individer som övertäckning, det vill säga personer som ingår i urvalsramen trots att de inte ska, exempelvis för att de har flyttat utomlands eller avlidit.

Enligt SCB:s bedömning förändras Sveriges befolkning så pass sakta, vad beträffar det totala antalet personer och dess befolkningsstruktur, att täckningsfelet är försumbart i denna undersökning. RTB täcker alltså Sveriges stadigvarande befolkning på ett bra sätt.

Det bör dock noteras att det som ligger till grund för urvalet är befolkningens omfattning och sammansättning vid tidpunkten för undersökningens genomförande, trots att den utsatthet för brott som undersökningen belyser avser året före undersökningen.

2.2.3 Mätning

Datinsamlingen till NTU görs med hjälp av webb- och postenkäter och genomförs av Statistiska centralbyrån. I ett första steg fick urvalspersonerna ett informationsbrev med inloggningsuppgifter till webbenkäten. Till de personer i urvalet som inte ville/hade möjlighet att besvara frågorna på webben skickades sedan en postenkät. Därefter följde en påminnelse med endast inloggningsuppgifter, och därefter en sista påminnelse med både inloggningsuppgifter och en postenkät.

I NTU är mätfel den osäkerhetskälla som bedöms ha störst betydelse för tillförlitligheten. Mätfel kan exempelvis orsakas av frågeformulärets utformning eller av omständigheter vid svarstillfället. Mätfel kan också orsakas av att respondenten medvetet eller omedvetet svarar fel på frågorna, eller inte svarar alls, och det kan leda till både över- och underrapportering. I vilken utsträckning resultaten i undersökningen ger en korrekt bild av verkligheten beror alltså främst på mätfelens omfattning.

Vid tolkningen av resultaten är det viktigt att ha i åtanke att mätfelens omfattning kan se olika ut beroende på vilken fråga som avses. Brott som anses särskilt integritetskränkande och brott där gärningspersonen är en närstående dras sannolikt med ett större mått av underrapportering, än brott utan sådana omständigheter. I detta fall kan mätfelet dessutom ses som systematiskt, det vill säga att det är direkt kopplat till det som avses att mätas. Generellt sett är systematiska mätfel ett större problem än slumpmässiga (som är oförutsägbara) eftersom systematiska mätfel innebär en upprepad över- eller underskattning om de inte identifieras och korrigeras (Läs mer i rapporten *Frågor och svar om*

frågekonstruktion i enkät- och intervjuundersökningar, SCB 2016). En del systematiska mätfel, som exempelvis underrapportering av brott i nära relationer, är dock svåra, eller närmast omöjliga, att förhindra i en enkätundersökning och snarare något som får beaktas vid tolkningen av resultaten. Det ska däremot tilläggas att problemet med systematiska mätfel har mindre effekt på analyser som bygger på jämförelser över tid, om varje mättillfälle dras med ungefär samma grad av mätfel. Av denna anledning bör NTU i första hand användas för att studera utvecklingen över tid, medan exakta nivåer och andelar ett givet år bör tolkas med större försiktighet.

Svårigheter att komma ihåg tidpunkten för en händelse är också ett exempel på ett relativt konstant mätfel, som kan leda till både överrapportering och underrapportering. Likaså är det ett problem som är svårt att förebygga i en enkätundersökning.

2.2.3.1 Överrapportering

Överrapportering av utsatthet för brott kan exempelvis orsakas av att de tillfrågade i undersökningen har uppgett händelser som inte frågan avser att mäta, att händelsen har skett utanför den efterfrågade tidperioden, eller att respondenten felaktigt svarar för någon annan i hushållet. I enkätformuläret finns information om vilka typer av händelser som ska ingå under respektive brottstyp. Dessutom finns det instruktioner om inom vilken tidsperiod händelsen ska ha inträffat och om det brott som efterfrågas avser brott som drabbat respondenten själv eller någon annan i hushållet.

I en analys av uppföljningsintervjuerna från NTU 2019 (NTU kortanalys 2/2020) framkom överrapportering som ett relativt vanligt problem för framför allt frågan om trakasserier, vilket föranledde att frågan omformulerades i NTU 2020. Även när det gäller andra brottstyper som ingått i uppföljningsintervjuerna har det visat sig att respondenter tenderar att inkludera händelser som inte ska inkluderas, enligt instruktionen i frågeformuläret. Det går dessutom inte att utesluta att motsvarande problem finns för övriga brottstyper, som inte inkluderas i uppföljningen. För tolkningen av resultaten är det alltså viktigt att beakta att det finns ett visst mått av överrapportering, samtidigt som det är lika viktigt att komma ihåg att det inte finns något motsvarande mått för graden av underrapportering att jämföra med (se avsnittet nedan).

Överrapportering sker också om en och samma händelse rapporteras flera gånger i undersökningen, men under olika typer av brott. Det kan exempelvis inträffa om ett rån även innehållit inslag av misshandel, eller om ett sexualbrott även innehållit inslag av hot. I enkätformuläret finns det tydliga instruktioner om att enbart inkludera en händelse per brottstyp. Trots detta har det visat sig vara ett visst problem utifrån de analyser som gjorts av uppföljningsintervjuerna, framför allt för frågan om hot. Dock är problemet med dubbelregistrering betydligt mindre än den överrapportering som görs av andra anledningar, och som beskrivits ovan.

2.2.3.2 Underrapportering

Underrapportering av utsatthet för brott kan exempelvis bero på att vissa tillfrågade som har utsatts för någonting brottsligt, själva inte definierar det som ett brott, och därför låter bli att ta upp det i undersökningen. Underrapportering kan också vara ett resultat av att de tillfrågade inte upplevt brottet ifråga som särskilt integritetskränkande, och att de därför inte känt sig bekväma med att berätta om sin utsatthet. I detta sammanhang är känslan av anonymitet en väldigt viktig komponent. Om respondenten skulle känna sig osäker på, eller inte lita på, anonymiteten i undersökningen är risken stor för att exempelvis känsliga frågor skulle förbli obesvarade eller att svaren skulle bli tillrättalagda. I det informationsblad som hör

till enkäten framgår det därför att personliga uppgifter skyddas av sekretess och att alla som arbetar med undersökningen har tystnadsplikt.

Känslan av anonymitet är dessutom sammankopplad med mätmetoden. Jämfört med telefonintervjuer kan enkätundersökningar ha den fördelen att de uppfattas innebära en högre grad av anonymitet, men telefonintervjuer kan å andra sidan upplevas som mer förtroendeskapande och därmed främja viljan att dela med sig. Eftersom de senaste årens NTU genomförts under covid-19-pandemin, då fler i hushållet än tidigare arbetat eller studerat hemifrån, bör det nämnas att detta för vissa kan ha medfört en minskad möjlighet att besvara enkäten ensamma, och att känslan av anonymitet kan ha påverkats. Detta kan i sin tur leda till att vissa frågor inte besvarats, att svaren blivit tillrättalagda eller att enkäten inte besvarats alls. Hur stor underrapporteringen är går dock inte att mäta, eftersom det inte är möjligt att veta vad eller hur mycket som inte rapporteras i undersökningen.

Som nämnts är det också sannolikt att brott underrapporteras om gärningspersonen är någon som respondenten har en nära relation till. Detta framkom som ett problem i de testintervjuer som gjordes inför Brås nationella kartläggning av brott i nära relationer (Brå 2014). Känslor som skuld och skam hos den utsatta, eller rädsla för repressalier från gärningspersonen, är exempel på faktorer som kan påverka möjligheten att överhuvudtaget få personer som utsatts för brott i en nära relation att delta i studier.

2.2.4 Bortfall

2.2.4.1 Externt bortfall

Den designviktade svarsfrekvensen för NTU 2022 är 35,9 procent. Det ger ett externt bortfall (även kallat objektsbortfall) på 64,1 procent, vilket är större än i NTU 2021 (där det var 59,0 %). Generellt brukar bortfallet i NTU vara som högst bland yngre och bland utrikesfödda. Med anledning av det ökade bortfallet i NTU 2022 har SCB studerat i vilka grupper bortfallet har ökat. Analysen visar att det har ökat i samtliga grupper, men olika mycket. Skillnaderna är relativt små, men ökningen har medfört att det i NTU 2022 är något större skillnader i bortfall sett till ålder jämfört med i NTU 2021, men däremot är skillnaderna mindre sett till utbildningsnivå, födelseland och familjetyp.

Att bortfallet har ökat det senaste året är något som även syns i andra undersökningar, exempelvis den nationella folkhälsoenkäten, *Hälsa på lika villkor*, som genomförs av SCB på uppdrag av Folkhälsomyndigheten⁵. Eftersom samhället har genomgått stora förändringar de senaste två åren till följd av pandemin är det svårt att i ett sådant här tidigt skede dra några slutsatser av det ökade bortfallet. Det återstår att se om bortfallet kommer att stabiliseras igen, i kommande undersökningar, eller om den senaste ökningen är början på en ny trend.

När resultaten tas fram används ett viktningförfarande där man viktar upp svaren från underrepresenterade grupper, vilket syftar till att resultaten ska vara så representativa som möjligt för befolkningen i stort. Att olika grupper är representerade i olika hög grad utgör trots det en källa till osäkerhet vid skattningar av exakta nivåer. Det bör också poängteras att det i den här typen av undersökningar finns andra osäkerhetskällor som påverkar skattningen av nivåerna.

Även om ett högt bortfall leder till mer osäkra skattningar behöver det inte nödvändigtvis innebära ett stort problem för möjligheten att generalisera resultaten till befolkningen i

⁵ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/om-vara-datainsamlingar/nationella-folkhalsoenkaten/>

åldrarna 16–84 år, så länge bortfallet är slumpmässigt. Problem uppstår om bortfallet är systematiskt och direkt eller indirekt relaterat till det som är avsett att mätas, något som inte kan korrigeras med hjälp av vikter. Det kan exempelvis handla om att brottsutsatta personer, eller personer som känner sig otrygga, deltar i undersökningen i lägre utsträckning – vilket skulle innebära att utsattheten och oron för brott underskattas. Förhållandet kan även vara det motsatta, nämligen att brottsutsatta personer, eller personer som känner sig otrygga, deltar i större utsträckning än personer utan sådana erfarenheter, vilket i sådana fall i stället skulle innebära en överskattning. Externt bortfall av ovanstående karaktär medför framför allt problem för att skatta exakta nivåer. Om karaktären på bortfallet förhåller sig konstant över tid behöver det dock inte medföra problem för att studera utvecklingen över tid, eftersom graden av mätfel då är densamma vid varje upprepad mätpunkt.

I en Brå-rapport om bortfallet (NTU kortanalys 1/2021) framgår det att datainsamlingsmetoden verkar ha stor inverkan på bortfallets utveckling. I NTU ökade bortfallet årligen när datainsamlingen gjordes via telefonintervjuer, vilket bland annat berodde på att det blivit allt svårare att nå privatpersoner via telefon. När NTU övergick till webb- och postenkäter 2017 blev bortfallet som väntat betydligt större, men har därefter fram till den här senaste ökningen stabiliserats, både totalt sett och sett till olika grupper i befolkningen.

Samma rapport visar att även andra urvalsundersökningar, som genomgått samma typ av metodbyte som NTU, har haft en liknande bortfallsutveckling, trots att dessa undersökningar berör andra ämnesområden. Det öppnar upp för att den bortfallsutveckling som syns i NTU inte nödvändigtvis behöver vara systematiskt kopplat till den fråga som undersökningen avser att mäta.

Bortfallet är en viktig, men inte fullkomlig, indikator på undersökningens kvalitet. Ett stort bortfall som dessutom förändras över tid innebär dock en större risk för missvisande statistik. Bortfallets utveckling bland olika grupper i NTU kommer alltså att fortsätta följas, framför allt nu när bortfallet avviker från den stabila nivå som noterats sedan metodbytet.

2.2.4.2 Internt bortfall

Med internt bortfall (även kallat partiellt bortfall) menas att en person som medverkar i undersökningen inte besvarar alla frågor som ställs. I enkätundersökningar karaktäriseras det interna bortfallet av att vissa frågor inte besvarats eller att två svarsalternativ markerats trots att endast ett efterfrågats.

Storleken på det interna bortfallet beror på vilken datainsamlingsmetod som använts. I webb-enkäten finns logiska kontroller inbyggda, vilket gör att man till exempel inte kan lämna en fråga obesvarad eller ange fler svarsalternativ än vad som efterfrågas. Det gör att det interna bortfallet i webbenkäten är betydligt mindre än i postenkäten.

Det interna bortfallet i postenkäten är trots detta väldigt litet (i genomsnitt 1,9 procent) och bedöms generellt sett inte ha någon större betydelse för tolkningen av resultaten. Däremot varierar det interna bortfallet beroende på fråga, och en mer utförlig redogörelse för det interna bortfallet finns därför i den tekniska rapporten för NTU 2022.

2.2.5 Bearbetning

I NTU gör SCB kontroller i samband med datainsamlingen. När dessa data levererats till Brå görs vidare granskningar och rättningar för att bland annat korrigera felaktigt ifyllda enkäter.

För att minimera risken för fel pågår ett kontinuerligt arbete för att försöka automatisera en så stor del av bearbetningen som möjligt. I NTU granskas samtlig bearbetning dessutom av minst en person. Eftersom viss bearbetning måste ske manuellt uppstår det trots detta ibland fel som leder till rättelser och korrigeringar. Oftast är korrigeringarna av mindre art och har

liten eller ingen påverkan på de resultat som redan publicerats, men oavsett grad korrigeras samtliga uppgifter som berörs så snart som möjligt. Om korrigeringsarna har haft betydande effekt på redan publicerade resultat görs läsaren också uppmärksam på detta i nästkommande årsrapport. Om det dessutom kan ha betydelse för tillförlitligheten finns detta beskrivet.

Det finns i dagsläget inga kända risker med bearbetningen av NTU 2022.

2.2.6 Modellantaganden

Ej relevant.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Ej relevant.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Det färdiga datasetet inklusive vikter och konstruerade variabler föreligger cirka fem veckor efter avslutad datainsamling. Publicering av resultaten sker cirka sex månader efter avslutad datainsamling.

3.2 Frekvens

Undersökningarna genomförs och redovisas årligen.

3.3 Punktlighet

Den 11 oktober 2022 publiceras resultaten från NTU 2022 i tre delar:

- Årsboken NTU 2022, med resultat på nationell nivå från samtliga frågeområden, publiceras tillsammans med ett tillhörande excel-appendix där samtliga resultat redovisas i form av exceltabeller, för riket som helhet och länsvis.
- Samtidigt publiceras den tekniska rapporten för NTU 2022.
- Resultatredovisningen för NTU 2022 tillgängliggörs i ett webbaserat statistikverktyg över samtliga frågeområden på nationell, regional och lokal nivå. Statistikverktyget är framtaget av Brå, och kommer att finnas på Brås webbplats (www.bra.se).

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Resultaten från NTU 2022 presenteras på Brås webbplats den 11 oktober 2022. Det som då presenteras (och som presenteras årligen) är en omfattande huvudrapport (i PDF-format), som övergripande belyser resultaten från samtliga frågeområden i undersökningen, samt ett tillhörande appendix där samtliga resultat redovisas i form av exceltabeller, för riket som helhet och länsvis. I anslutning till huvudrapporten publiceras även den tekniska rapporten (i PDF-format) med fokus på undersökningens genomförande och kvalitet. Vidare tillgängliggörs resultaten i ett webbaserat tabellverktyg över samtliga frågeområden på nationell, regional och lokal nivå.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Materialet från NTU 2022 är tillgängligt för forskning och beställning av specialanpassad statistik, från det datum då resultatet för respektive år publicerats. Utlämnande kan ske efter prövning hos Etikprövningsmyndigheten.

4.3 Presentation

Den årliga rapporten för Nationella trygghetsundersökningen innehåller en presentation av resultaten i tabeller och diagram, tillsammans med tolkningar och metodrelaterade kommentarer.

Pressmeddelanden skickas ut i samband med att statistiken publiceras.

På statistiksidorna på Brås webbplats (www.bra.se) presenteras statistik från NTU 2022 i PDF-format.

4.4 Dokumentation

Dokumentation om NTU 2022 finns i olika typer av arbetsmaterial, såsom bilagor över datainsamlingen från SCB, dokumentation av kvalitetsgranskningar samt den tekniska rapporten.

5 Jämförbarhet och sam användbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

NTU 2022 är den sjätte NTU som genomförs med den reviderade metod som användes för första gången i NTU 2017. Inga större förändringar har gjorts mellan undersökningstillfällena, med undantag för ett något utökat urval, som kan leda till skillnader i jämförelser med oviktade data, och några justeringar som har påverkat enskilda resultat. För att läsa mer om hur resultaten i NTU 2022 förhåller sig till tidigare undersökningar, före och efter metodbytet, se avsnittet om *Jämförbarhet över tid* i tekniska rapporten.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Tack vare att urvalet i NTU är stort kan skillnader mellan flera olika grupper i befolkningen studeras med god statistisk tillförlitlighet. Trots detta bör det noteras att det i en urvalsundersökning alltid finns en osäkerhetsmarginal, ett så kallat konfidensintervall, att ta hänsyn till vid varje skattat resultat. Det är därför att rekommendera att jämförande mellan olika grupper i befolkningen görs med hänsyn till utvecklingen över tid för respektive grupp, eftersom effekten av slumpmässig variation under ett specifikt år alltid är svårt att bedöma.

5.3 Sam användbarhet i övrigt

5.3.1 ULF – Undersökningar av levnadsförhållanden

SCB genomför regelbundet *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)*, och som en del i ett mycket omfattande frågebatteri finns där ett antal frågor om otrygghet och utsatthet för brott. Antalet frågor på området är dock begränsat, eftersom ULF främst belyser en mängd andra frågor inom det omfattande området *levnadsförhållanden*. NTU ger en långt mer detaljerad bild av otrygghet, utsatthet för brott och omständigheter kring de brott som de tillfrågade utsatts för, eftersom undersökningen enbart fokuserar på detta. Dessutom skiljer sig undersökningarna åt gällande exempelvis kategoriseringar av brott, frågeformuleringar och referensperioder. Detta innebär att det i de flesta fall inte är lämpligt att göra direkta jämförelser av nivåerna av utsatthet. Det är dock möjligt att jämföra materialen vad gäller utveckling över tid. Även om brottstyperna inte är definierade på samma sätt, är det också möjligt att jämföra skillnader mellan olika befolkningsgrupper vad gäller utsattheten för snarlika brottstyper.

5.3.2 Polisens trygghetsundersökningar

Ett av syftena med den nya datainsamlingsmetoden i NTU 2017 var att kunna följa utvecklingen över tid även på regional nivå och på polisområdesnivå, så att Polismyndigheten skulle kunna använda resultaten ända ut i landets 94 lokalpolisområden.⁶

En del polisregioner inom Polismyndigheten genomför dock egna lokala trygghetsundersökningar i kommuner och stadsdelar. Undersökningarna ger en lokal bild av trygghet och utsatthet för brott, men det finns inte någon nationell referens att jämföra resultaten mot. Vid metodbytet för NTU 2017 har frågorna i möjligaste mån samordnats med de lokala trygghetsundersökningarna, men eftersom de ändå till stora delar skiljer sig från NTU vad gäller frågeformulär och insamlingsförfarande, är det inte lämpligt att göra jämförelser mellan resultaten i dem.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Ej relevant.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Tillhör Sveriges officiella statistik (SOS): Ja. Sedan 2019 tillhör NTU den officiella statistiken. Notera att resultaten från perioden före NTU 2019 således inte är officiell statistik.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (före den 30 juni 2009: 9 kap. 4 § sekretesslagen [1980:100]).

Vid behandling av personuppgifter gäller reglerna i EU:s dataskyddsförordning (GDPR)⁷, i den ursprungliga lydelsen, och lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (före den 25 maj 2018: personuppgiftslagen [1998:204]).

Inom statistikområdet finns också särskilda regler i lagen (2001:99) om den officiella statistiken och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

C Bevarande och gallring

NTU genomförs av SCB, som ansvarar för arkivering och gallring av sådana allmänna handlingar som SCB har framställt med anledning av uppdraget. Enligt 19 § lagen (2001:99) om den officiella statistiken ska personuppgifter gallras när de inte längre behövs för sitt ändamål. SCB gallrar personuppgifter tre månader efter uppdragets slutförande. De fysiska postenkäterna gallras av SCB efter sex månader. Övrigt undersökningsspecifikt material gallras av SCB 24 månader efter att det avidentifierade datamaterialet levererats till Brå (med avidentifierat menas här att datat inte inkluderar några personnummer). Datamaterialet som levereras till Brå bevaras och arkiveras av Brå.

⁶ Polismyndigheten har en indelning i 95 lokalpolisområden, men eftersom ett av dem utgörs av Arlanda flygplats och inte innefattar några privatbostäder genomförs NTU endast i 94 av dem

⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lag.

E EU-reglering och internationell rapportering

Ingen EU-reglering berör NTU.

F Historik

NTU genomfördes första gången 2006. Sedan 2014 har det pågått ett utvecklingsarbete av NTU, vilket 2017 resulterade i ett metodbyte som innebar förändringar i urval, datainsamlingsmetod och frågeformulärets innehåll och struktur. Detta medförde att resultaten från tidigare undersökningar, som genomförts med den tidigare metoden, inte längre ansågs vara fullt jämförbara med de nya resultaten. För att undvika ett brott i tidsserien, och fortfarande kunna studera utvecklingen över tid, omräknades resultaten från undersökningarna med den tidigare metoden.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Brottsförebyggande rådet (Brå)
Kontaktinformation	Sara Westerberg
E-post	Sara.Westerberg@bra.se
Telefon	08-527 58 513